

CSR, ISO 26000

ความรับผิดชอบต่อสังคม มาตรฐานสากล

จะเป็น

คำว่ามาตรฐานสากล หรือ ISO เป็นที่นิยมในประเทศไทยทั้งจากผู้ประกอบการและผู้ให้บริการและมาตรฐานอีกหนึ่งตัวที่กำลังเป็นที่นิยมในบ้านเราขณะนี้คงหนีไม่พ้น ISO 26000 มาตรฐานสากลที่ว่าด้วยเรื่อง CSR การดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการในปัจจุบันมักถูกคาดหวังว่าต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม กระแส CSR จึงถูกกล่าวขานและนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายมากขึ้นและเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ระบบ ISO 26000 จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งของระบบมาตรฐานที่ไม่มีพียงคับ เป็นการปฏิบัติด้วยความสมัครใจที่จะประกาศใช้ในปี พ.ศ.2553

ISO 26000

หลัก 7 ประการ 7 ประเด็นสำคัญ

ISO 26000 เป็นระบบมาตรฐานที่มีเนื้อหาในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ CSR (Corporate Social Responsibility) โดยมีเป้าหมายเป็นแนวทางในการผลักดันให้องค์กร หน่วยงาน และสถาบันทั่วโลกเกิดการตระหนักและดำเนินงานด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ต่อผู้เกี่ยวข้องขององค์กร สามารถวัดได้ใน 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ร่างมาตรฐาน ISO 26000 แบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก คือ

ส่วนที่ 1 หลักการ 7 ข้อ ประกอบด้วย

1. ความรับผิดชอบต่อสังคมที่สามารถตรวจสอบได้ (Accountability)
2. ความโปร่งใส (Transparency)
3. ความมีจริยธรรม (Ethical)
4. คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกๆ ฝ่าย (Respect for and considering of stakeholder interests)
5. ปฏิบัติตามหลักนิติธรรม (Respect for rule of law)
6. ยอมรับในมาตรฐานสากล (Respect for International norms)
7. การเคารพสิทธิมนุษยชน (Respect for human rights)

ส่วนที่ 2 ส่วนของประเด็นหลัก ซึ่งเมื่อเจาะลึกลงไป จะพบว่าสามารถแบ่งแยกย่อยได้ถึง 7 ประเด็นสำคัญ ประกอบด้วย

1. ธรรมาภิบาลขององค์กร (Organization Governance)
2. การไม่ละเมิดสิทธิมนุษยชน (Human rights)
3. การปฏิบัติต่อผู้ใช้แรงงานอย่างมีจริยธรรม (Labor practices)
4. ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม หรือการใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม (Environment)
5. การดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรม (Fair operating practices)
6. คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค (Consumer issues)
7. การมีส่วนร่วมและพัฒนาชุมชน (Contribution to the community and society)

และส่วนที่ 3 เป็นส่วนของวิธีการดำเนินงาน

โดยในแต่ละแห่ง แต่ละประเทศจะมีวิธีการดำเนินงานเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมที่แตกต่างกัน สำหรับประเทศไทยจะมุ่งเน้นไปที่กิจกรรมการแบ่งปันสู่ชุมชนและสังคม ไม่ว่าจะเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อม การให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กยากไร้และผู้ด้อยโอกาส การแบ่งปันความรู้สู่ชนบท การสร้างสภาพแวดล้อมให้กับชุมชนเพื่อ

การอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงบางประเด็นใน 7 ประเด็นสำคัญเท่านั้น การดำเนินการเรื่อง CSR ตาม ISO 26000 ควรทำความเข้าใจกันไปให้ครบทุก ประเด็นตามความเหมาะสมของแต่ละองค์กร รวมถึงทำไปพร้อมๆ กันในหลายๆ องค์กร

CSR ในประเทศไทย สมัครงใจ หรือบังคับ

“คนไทยใจดี” เป็นคำพูดที่ติดปากหลายต่อหลายคน ทั้งคนไทยและคนต่างชาติ ย่อมแสดงให้เห็นว่าการช่วยเหลือคนอื่นด้วยความจริงใจนั้นอยู่คู่กับสังคมไทยมาช้านาน เพียงแต่ยังไม่มีนิยามหรือบัญญัติศัพท์อย่างเป็นทางการ อาจกล่าวได้ว่า CSR ไม่ใช่เรื่องใหม่สำหรับสังคมไทยและเมืองคิรต่าง ๆ มากมายที่ทำกิจกรรม CSR มานานแล้ว เมื่อนำกิจกรรมเพื่อสังคมต่างๆ ที่หลายองค์กรได้ดำเนินการอยู่แล้วมาเทียบเคียงกับแนวคิด CSR ก็จะมีหลายประเด็นที่ตรงกับหลักเกณฑ์ของ ISO 26000 เพียงแต่ว่าเจตนาธรรมในการทำ CSR ขององค์กรแต่ละรายนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของนโยบายองค์กร และจิตสำนึกของผู้ประกอบการ

ถึงแม้ว่าองค์กรในประเทศไทยจะมีการทำ CSR มานานแล้วก็ตาม แต่นั่นก็ยังไม่เพียงพอที่จะกล่าวได้ว่าเป็นองค์กรที่มี CSR ครบตามระบบ ISO 26000 อย่างไรก็ดีตาม องค์กรขนาดใหญ่หลายองค์กรก็ได้พยายามดำเนินกิจกรรมด้าน CSR ด้วยดีมาตลอด เช่น โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติฯ 1 ล้านไร่ หนึ่งในกิจกรรมเพื่อสังคมของบริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) ที่ดำเนินงานติดต่อกันมาเป็นเวลา 14 ปี ซึ่งตรงกับหลักการในข้อ 1 คือ ความรับผิดชอบต่อสังคมที่สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) และประเด็นย่อยในข้อ 4 เรื่องความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม หรือการใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม (Environment) นอกจากนี้มี

การทำ CSR สามารถเกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน เช่น โครงการ “เด็กไทยหัวใจไร้ขีดเคิล” จากความร่วมมือระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลและกำกับงานด้านสิ่งแวดล้อม บริษัท เต็ดตรา แพ้ค (ไทย) จำกัด ในฐานะบริษัทผู้ผลิตบรรจุภัณฑ์และบริษัท แก้วกรุงไทย จำกัด ซึ่งเป็นผู้รับซื้อจำนำวัสดุประเภทรีไซเคิล ไม่เพียงแต่องค์กรขนาดใหญ่เท่านั้นที่สามารถทำ CSR เพราะความรับผิดชอบต่อสังคมสามารถทำได้ในทุกระดับองค์กร

ทางสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย - ญี่ปุ่น) มีการดำเนินกิจกรรมด้าน CSR มาหลายปีเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การส่งเสริมให้เยาวชนไทยหันมาสนใจด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาประเทศต่อไป โดยการจัดการแข่งขันหุ่นยนต์ให้แก่เยาวชนไทย ทั้งในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา พร้อมทั้งส่งผู้ชนะเลิศให้เป็นตัวแทนประเทศไทยไปแข่งขันหุ่นยนต์ระดับนานาชาติ ซึ่งตรงกับหลักการในข้อ 1 คือ ความรับผิดชอบต่อสังคมที่สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) และประเด็นย่อยในข้อ 7 เรื่อง การมีส่วนร่วมและพัฒนาชุมชน (Contribution to the community and society) นอกจากนี้ ส.ส.ท. ได้ดำเนินกิจกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและการเคารพสิทธิมนุษยชน (Respect for human right) ในอีกหลากหลายกิจกรรม เช่น การแข่งขันโบว์ลิ่งการกุศล การบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ติดเชื้อเอดส์แก่วัดพระบาทน้ำพุ การซื้อ ส.ค.ส. และบริจาคเงินแก่มูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นต้น

เห็นได้ว่าการทำ CSR สามารถทำได้โดยไม่จำกัดขนาดขององค์กรและจำนวนเงินของงบประมาณ ขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ ความรับผิดชอบต่อองค์กร และจริยธรรมของมนุษย์ อย่างไรก็ตาม ด้วยวัฒนธรรมไทยที่สืบทอดกันมายาวนาน บนวิถีชีวิตที่ผสมผสานไว้ด้วยความมีน้ำใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน น่าจะช่วยส่งผลให้การทำ CSR ในประเทศไทย เกิดขึ้นจากความสมัครใจของคนไทยได้โดยมิต้องบังคับด้วยระบบมาตรฐานใด

ISO 26000 ภาคสมัครใจ คือ สิ่งกีดขวางองค์กร

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552-2553 เป็นต้นไป CSR จะไม่เป็นแค่เพียงแนวคิดหรือแนวปฏิบัติขององค์กรธุรกิจอีกต่อไป แต่

จะยกระดับขึ้นไปเป็นข้อเสนอแนะ Guidance document ที่เป็นมาตรฐานในการดำเนินงานขององค์กรในระดับสากล ที่องค์กรต่างๆ พึงปฏิบัติเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม แต่ทั้งนี้จะไม่มีการกำหนดในการนำ ISO 26000 ไปใช้ในการรับรอง (Certification) เพราะมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของแต่ละประเทศมีความต่างทางวัฒนธรรม ไม่สามารถกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนได้และที่สำคัญก็คือ หากต้องมีการรับรองเหมือนมาตรฐาน ISO อื่นๆ ที่เป็นระบบการจัดการก็จะต้องมีค่าใช้จ่ายอีกมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนา

ร่างมาตรฐาน ISO 26000 ได้รับการเลือกกำหนดแล้วเสร็จออกไปอีก 1 ปี เนื่องจากประเด็นต่างๆ ในข้อกำหนดมีความซับซ้อนในเชิงความต่างทางวัฒนธรรม และเป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรมที่จะสามารถตั้งเกณฑ์ข้อกำหนดที่เข้าใจได้ง่าย จึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษา ปรับปรุง แก้ไข ให้สามารถอ่านเข้าใจได้ง่าย และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ในเบื้องต้น ร่างมาตรฐาน ISO 26000 ได้กำหนดแนวทางมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้คำแนะนำด้านแนวปฏิบัติที่ดีที่จะทำให้องค์กรสามารถสนองตอบต่อความคาดหวังของสังคมเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ซึ่งประกอบด้วยหลัก 7 ประการ และ 7 ประเด็นสำคัญ ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

CSR, ISO 26000 ที่กำลังจะเริ่มทำหน้าหน้าที่ในอีก 2 ปีข้างหน้าเพื่อให้ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นไปในทิศทางเดียวกันด้วยความสมัครใจโดยไม่มีการบังคับ ไม่ใช่เป็นกระแสที่หลายองค์กรให้ความสำคัญเพียงแค่ผ่านมาและผ่านไปเท่านั้น แต่เป็นจุดเริ่มต้นที่องค์กรต่างๆ ผู้ประกอบการทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ตื่นตัวในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งต่อประเทศและต่อโลกว่าเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญในระยะยาว หากผู้บริหารองค์กรให้ความสำคัญเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นส่วนหนึ่งในนโยบายและกลยุทธ์ขององค์กร ไม่เพียงแต่จะเกิดประโยชน์ในเชิงธุรกิจเท่านั้น ในทางกลับกันยังเป็นการคืนประโยชน์ไปสู่สังคมและสิ่งแวดล้อมด้วย หากทุกองค์กรร่วมกันคนละไม้คนละมือในการรับผิดชอบต่อสังคมจะทำให้ประเทศและสังคมโลกพัฒนาได้อย่างยั่งยืนดังวัตถุประสงค์ของ ISO 26000

เพื่อข้อมูลเพิ่มเติม:

● เอกสารประกอบการบรรยาย ของคุณสุรศิษฎ์ บุญญาภิสันท์ รองอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

● www.oknation.net

● www.bus.tu.ac.th/tdcc

